

Mika Sarlin

Espanjan fonetiikkaa

Espanjan fonetiikkaa

Mika Sarlin

**Espanjan
fonetiikkaa**

2010

©Mika Sarlin 2010

Valmistaja: Books on Demand GmbH, Norderstedt, Saksa.
Kustantaja: Books on Demand GmbH, Helsinki, Suomi.

ISBN: 978-952-498-238-2

ALKUSANAT

Espanjan ääntämistä pidetään yleisesti suomalaisille melko help-
pona, mutta tämä ensivaikutelma on pettävä: jo pieni kurkistus pin-
taa syvemmälle paljastaa, että erityisesti espanjan konsonantit poik-
keavat huomattavasti suomen konsonanteista. Tämä kirja onkin tar-
koitettu kaikille niille, jotka haluavat parantaa ääntämistään ja
tutustua syvemmin espanjan ääntämiseen.

Kirjassa keskitytään lähinnä espanjan konsonanttien ääntämiseen,
mutta myös tavujakoa ja sanapainoa käsitellään perusteellisesti. Sen
sijaan espanjan eri intonaatioita esitellään vain alustavasti. Kirjan
lopussa esitellään jokin verran myös Etelä-Espanjan ja Amerikan
espanjan ääntämistapoja.

Kirjassa oleviin tavujako-, sanapaino- ja transkriptioharjoituksiin
löytyvät vastaukset kirjan lopusta.

Muutama sana valitusta terminologiasta. Klusiilien /b, d, g/ allofo-
neja kutsutaan tässä kirjassa nykykäsitteen mukaisesti approksi-
manteiksi (kuten esim. *Marínez Celdrán & Fernández Planas*) eikä frika-
tiiveiksi (kuten esim. *Navarro Tomás ja Quilis*). Tällä on seuraavat edut:

- Ero soinnillisen frikatiivin /θ/ ja soinnillisen approksi-
mantin /ð/ välillä on helpompi ymmärtää.
- Espanjan approksimantti [ð] on helpompi pitää erillään
englannin frikatiivista [ð].
- On helpompi huomata, että [ð] ja [χ] eivät ole äänteiden
[θ] ja [χ] soinnillisia pareja.

Alveopalataaliset konsonantit on erotettu palataalisista konsonan-
teista (toisin kuin esim. *Quilis & Fernández*), jolloin esim. äänteiden
[n̄] ja [ɲ] välinen ero on selkeämpi.

/s/:n dentaalisia allofoneja ei ole merkitty erikseen (toisin kuin esim.
Navarro Tomás ja Marínez Celdrán & Fernández Planas), koska nämä ään-

teet alkavat alveolaarisina ja assimilointi dentaaliseen konsonanttiin on vain osittainen.

Kirjan kuvat eivät ole tekijän puutteellisen piirtämistaidon vuoksi kovinkaan tarkkoja. Suosittelen lukijaa tutustumaan Iowan yliopiston *animaatiokuviiin*, jotka löytyvät osoitteesta:

<http://www.uiowa.edu/~acadtech/phonetics/>

Mainitulla internetsivulla käytetyt foneettiset merkit ja termit poikkeavat kuitenkin jonkin verran tässä kirjassa käytetyistä. Olen mahdollisuuksien mukaan pyrkinyt käyttämään kansainvälistä foneettista kirjoitusta (IPA), kuitenkin seuraavin poikkeuksin:

- Yksinkertaisuuden vuoksi olen käyttänyt approksimanteista [β, ð, γ/uɣ] perinteisiä frikatiivien merkkejä [β, ð, γ].
- Affrikaatoista olen käyttänyt merkkejä [č, ʝ], koska merkit [tʃ, dʒ] ovat espanjan yhteydessä suorastaan harhaanjohtavia.
- Äänteiden [θ, χ, f] soinnillisista allofoneista käytän merkkejä [θ, χ, f], koska käytän merkkejä [ð, ɣ] approksimanttien merkkeinä ja merkkiä [v] ei mielestäni espanjan yhteydessä kannata lainkaan käyttää.
- Yksinkertaisuuden vuoksi en tee eroa velaaristen ([x, ɲ]) ja uvulaaristen ([χ, N]) äänteiden välillä, vaan käytän molemmista perinteisiä merkkejä [χ, ɲ].
- Interdentaalisuus on merkitty pisteellä ([l̪, ɲ̪, t̪]).
- Euroopan espanjan [s]:n apikaalisuutta ([s̺]) ja äänteiden [d, t] dentaalisuutta ([d̪, t̪]) en ole yksinkertaisuuden vuoksi merkinnyt näkyviin.
- Yksi- ja monitäryisistä tremulanteista käytän perinteisiä merkkejä [r, ɾ], koska ne on mielestäni helpompi erottaa toisistaan kuin IPA:n merkit [ɾ, r].

Koska tämä kirjanen on tarkoitettu vain johdatukseksi espanjan fonetiikkaan, olen jättänyt käsittelemättä joitain espanjan fonetiikan ongelmakohtia (kuten esim. onko tavunalkuinen [w] konsonantti?). Olen kylläkin ottanut mukaan esim. joitain harvinaisempia allofoneja, vaikka se ei ehkä olisi ollutkaan tarpeellista.

Haluan esittää oppilailleni kiitokset hyvistä kysymyksistä ja huomioista, jotka sain opettaessani espanjan teoreettista fonetiikkaa Turun yliopistossa vuosina 2008-2009. Moni luennolla tehty havainto on päätynyt kirjaan. Haluan myös kiittää valitettavasti jo edesmenneitä opettajiani *Anja Elo* ja *Alberto Carcedo Gonzálezia*, joita ilman tämä kirja tuskin olisi syntynyt.

Turussa 12.04.2010

Tekijä

FONEETTISET MERKIT

a	lavea, väljä, keskivokaali
e	lavea, puolisuuppea, etuvokaali
i	lavea, suppea, etuvokaali
o	pyöreä, puolisuuppea, takavokaali
u	pyöreä, suppea, takavokaali
ĩ	puolivokaalinen i
ũ	puolivokaalinen u
j	puolikonsonanttinen i
w	puolikonsonanttinen u
k	soinniton velaarinen klusiili
p	soinniton bilabiaalinen klusiili
t	soinniton dentaalinen klusiili
g	soinnillinen velaarinen klusiili
b	soinnillinen bilabiaalinen klusiili
d	soinnillinen dentaalinen klusiili
ɣ	soinnillinen velaarinen approksimantti
β	soinnillinen bilabiaalinen approksimantti
ð	soinnillinen interdentaalinen approksimantti
f	soinniton labiodentaalinen frikatiivi
θ	soinniton interdentaalinen frikatiivi
s	soinniton alveolaarinen frikatiivi (sibilantti)
z	soinnillinen alveolaarinen frikatiivi (sibilantti)
χ	soinniton velaarinen frikatiivi
ʝ	soinnillinen palataalinen approksimantti
ʒ	soinnillinen palataalinen affrikaatta
č	soinniton alveopalataalinen affrikaatta
m	soinnillinen bilabiaalinen nasaali
n	soinnillinen alveolaarinen nasaali
ɱ	soinnillinen labiodentaalinen nasaali
ɲ	soinnillinen velaarinen nasaali
ɳ	soinnillinen palataalinen nasaali
l	soinnillinen alveolaarinen lateraali
ʎ	soinnillinen palataalinen lateraali
r	soinnillinen yksitäryinen alveolaarinen tremulantti
ř	soinnillinen monitäryinen alveolaarinen tremulantti
ɹ	soinnillinen alveolaarinen approksimantti
̠	dentaalinen: l, ɳ
̡	alveopalataalinen: ʎ, ɳ
̢	interdentaalinen: l, ɳ, t
̣	soinnillinen: f, θ, χ
̤	soinniton: β, ð, ʒ

SISÄLLYSLUETTELO

Foneettinen tavujako.....	11
Hiatus ja synereesi	13
Sanapaino.....	16
Sanapainon määräytyminen.....	17
Kaksi painollista tavua.....	21
Painottomat sanat.....	22
Sirrema.....	24
Tavurajan muutos sirreman sisällä.....	25
Sinalefa.....	25
Sanan loppukonsonantin mukautuminen.....	27
Kaksi samaa konsonanttia peräkkäin.....	27
Tauko.....	28
Vokaalit.....	29
Diftongit ja triftongit.....	31
Konsonantit.....	32
Klusiilit	36
/p/ soinniton bilabiaalinen klusiili.....	38
/t/ soinniton dentaalinen klusiili	39
/k/ soinniton velaarinen klusiili.....	41
/b/ soinnillinen bilabiaalinen klusiili	43
/d/ soinnillinen dentaalinen klusiili.....	46
/g/ soinnillinen velaarinen klusiili.....	48
Frikatiivit.....	51
/f/ soinniton labiodentaalinen frikatiivi.....	52
/θ/ soinniton interdentaalinen frikatiivi.....	53
/s/ soinniton alveolaarinen frikatiivi.....	54
/χ/ soinniton velaarinen frikatiivi.....	56
Approksimantit.....	58
/j/ soinnillinen palataalinen approksimantti	58
Affrikaatat.....	62
/č/ soinniton alveopalataalinen affrikaatta.....	62

Nasaalit.....	63
/m/ soinnillinen bilabiaalinen nasaali.....	64
/n/ soinnillinen alveolaarinen nasaali.....	65
/ɲ/ soinnillinen palataalinen nasaali.....	70
Lateraalit.....	71
/l/ soinnillinen alveolaarinen lateraali.....	71
/ʎ/ soinnillinen palataalinen lateraali.....	74
Tremulantit.....	75
/r/ soinnillinen yksitäryinen alveolaarinen tremulantti	75
/ř/ soinnillinen monitäryinen alveolaarinen tremulantti	76
Intonaatio.....	78
Väitelause.....	78
Kysymyslause.....	79
<i>Kyllä / ei</i> -kysymys.....	79
<i>Joko / tai</i> -kysymys.....	80
Kysymyssanalla muodostetut kysymykset.....	80
Huudahdukset ja käskyt.....	81
Espanjan ääntämisestä Etelä-Espanjassa ja Amerikassa.....	81
Kirjallisuutta.....	87
Harjoitusten ratkaisut.....	90

Espanjan ääntämistä pidetään yleisesti suomalaisille melko helppona, mutta tämä ensivaikutelma on pettävä: jo pieni kurkistus pintaa syvemmälle paljastaa, että erityisesti espanjan konsonantit poikkeavat huomattavasti suomen konsonanteista. Tämä kirja onkin tarkoitettu kaikille niille, jotka haluavat parantaa ääntämistään ja tutustua syvemmin espanjan ääntämiseen.

Kirjassa keskitytään lähinnä espanjan konsonanttien ääntämiseen, mutta myös tavujako- ja sanapainoa käsitellään perusteellisesti. Sen sijaan espanjan eri intonaatioita esitellään vain alustavasti. Kirjan lopussa esitellään jokin verran myös Etelä-Espanjan ja Amerikan espanjan ääntämistapoja.

Kirjassa oleviin tavujako-, sanapaino- ja transkriptioharjoituksiin löytyvät vastaukset kirjan lopusta.

